

Ulricehamnsbygdens Forskarklubb

MEDLEMSTIDNING HÖSTEN 2022

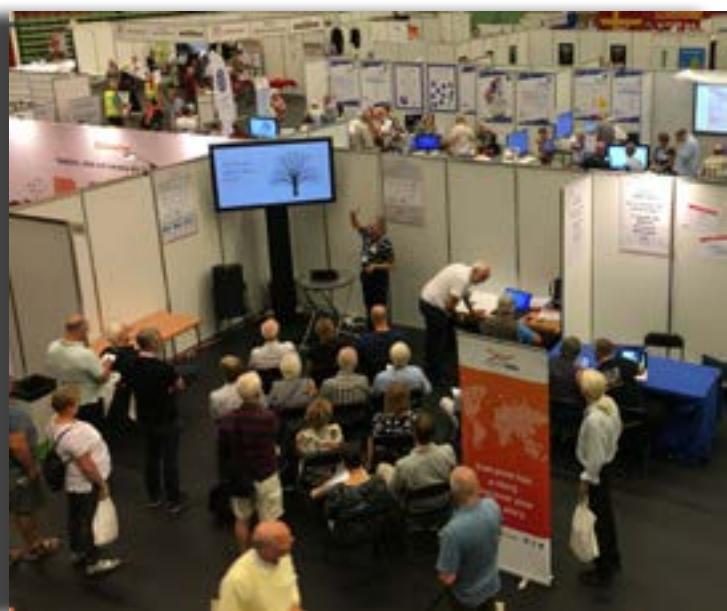
Änglagårdsbilen

Hökerums slott

Träffade barnvakten efter 70 år...

Gårds - och bygdeforskning

Släktforskardagarna
i Skövde

FRÅN ORDFÖRANDEN

Innehåll

Årsmöte 2022	3
Hökerums slott	4
Boktips	7
Änglagårdsbilen	8
Släktforskarlagarna	11
Träffade barnvakten...	12
Släktplatser	14
Program för hösten	16

Bäste Medlem

Du har väl inte glömt att betala medlemsavgiften? Vi bifogar en inbetalningsblankett till er som vi saknar. Glöm inte att meddela om du har flyttat eller fått nytt postnummer, så att vi kan skicka medlemstidningen till rätt adress.

Bankgiro: 5967-3723

Swish: 072 3686 410

OBS!

Tänk på att skriva avsändarens namn på inbetalningen, annars vet vi inte vem som betalat!

Avgiften är 150 kr för enskild medlem och 50 kr. för familjemedlem.

Som medlem får du tillgång till Forskarhjälp i Konkordiahuset. Du får också rabatt på inköp från Släktforskarförbundet, samt en medlemstidning 2 gånger om året.

Titta gärna in på vår websida:

<http://uf.konkordia.se/>

eller på Facebook:

Släktforskning i Ulricehamnsbygden

Läs gärna Föreningsguiden i Ulricehamns Tidning på tisdagar! Där meddelas när det blir några nya aktiviteter

Man skall inte tänka att man skall ta det lite lugnt! Så blir det aldrig.

Det har för min del varit föredrag och föreningsmöten både i fysisk form och online. Bara för att man håller föredrag online, krävs det lika mycket förberedelser. Det är bara resorna man sparar in.

Det har också blivit arkivbesök både på Riksarkivet, där jag lyckades hitta de intressanta skatteköpsböckerna, men även Uppsala landarkiv där jag aldrig varit tidigare. Just nu är det Föreningen EmiWeb som jag ägnar mycket tid. EmiWeb är Skandinavians största emigrantdatabas. Den har funnits i många år men nu håller den på att flyttas till en ny plattform och nya databaser skall läggas in.

Förhoppningsvis kommer en del av de dokument och bilder jag och mina kollegor i SwedGen samlat in under ett 20-tal resor i USA att få plats då. Jag har också påbörjat ett arbete med att uppdatera den största databasen i EmiWeb, ”Emigranter registrerade i svenska kyrböcker”. Den innehåller idag 1.371.533 utvandrare – och ändå saknas registreringar för en del områden i Sverige. Databasen kräver abonnemang, men nu finns möjlighet att gratis ta en förhandstitt och även söka. Gå till <https://emiwebdb.kortaben.work/home> Användarnamn: info@emiweb.se Lösenord: info@emiweb.se men skynda, snart har vi flyttat klart och då gäller www.emiweb.se och abonnemang.

Våren och sommaren har för övrigt präglats av mycket arbete i Hössna hembygdsförening. Registrering av föremål, märkning och ordnande av textilier och foton. Synd att så få kommer på besök när vi har öppet.

Anna-Lena Hultman

Inga Josefsson har varit Forskarklubbens sekreterare i 25 år!

Samtidigt säger vi **Välkommen till hennes efterträdare, Inga-Lisa Ahlstrand!**

Styrelsen

Styrelsen

Ordförande

Anna-Lena Hultman 070 - 595 00 04
konkordia@konkordia.se

Vice ordförande

Maj-Britt Johansson 0321 - 13066
M032113066@outlook.com

Sekreterare

Inga-Lisa Ahlstrand 073 - 024 20 40
ingalisa.ahlstrand@gmail.com

Kassör

Monica Hållander Öhnell
072 - 368 64 10
monica.ohnell@gmail.com

Ledamöter

Inga Josefsson 0321-12712
Gun Ohlsson, 070 - 5460411
hulugumpebo@gmail.com

Suppleanter

Ingrid Linnarsson 0321 - 32450
humla@telia.com
Gunnar Åkeson, 070 - 5730403
gunnar.akeson@telia.com

Valberedningen

Roger Jarvid, 0321 - 15710
rjarvid@hotmail.com
Solvig Wigén

Redaktionen

Maj-Britt Johansson
Roger Jarvid
Yvonne Henriksson
Mail till redaktionen
M032113066@outlook.com
eller yh@telia.com

Föreningsuppgifter

Ulricehamnsbygdens Forskarklubb
c/o Monica Hållander Öhnell
Andra Ringvägen 6, 52372 Timmele
Bankgiro: 5967-3723
Org.nr. 80 2523-4181
Medlemsavgift 150 kr/person
plus 50 kr per familjemedlem

Årsmöte 2022-05-08 i Timmele församlingshem

Ca 40 medlemmar hade samlats.

Mötet började med att Ted Rosvall berättade om sin mormors mormor Carolina Wilhelmina Josefina.

Ordf. Anna-Lena Hultman öppnar mötet.

Till mötesordförande valdes Anna-Lena Hultman och till sekreterare Inga-Lisa Ahlstrand.

Till justerare av dagens protokoll valdes Maria Åkesson och Elisabet Ståhl.

Dagordningen och kallelsen godkändes

Verksamhetsberättelsen 2021 finns i medlemstidningen våren 2022.

Kassören redogjorde för ekonomin. Behållningen är ca 40.000 och medlemsantal 149.

Revisionsberättelsen upplästes.

Revisorerna föreslår ansvarsfrihet för styrelsen. Mötet beviljar styrelsen ansvarsfrihet.

Till ordförande för ett år valdes Anna-Lena Hultman

Styrelsen i övrigt: Inga-Lisa Ahlstrand sekreterare, Maj-Britt Johansson v.ordf. Monica Hållander-Öhnell kassör samt Inga Josefsson och Gun Olsson ledamöter omvaldes för 1 år.

Suppleanterna Ingrid Linnarsson och Gunnar Åkeson omvaldes på 1 år.

Revisorerna Lennart Wasling och Göran Efraimsson omvaldes.

Revisorsuppleanterna Harald Ljung och Berit Andersson omvaldes. Valberedning Roger Jarvid omval och Solvig Wigén nyval.

Medlemsavgiften för 2023 beslutades till 150 kr för enskild medlem och 50 kr för familjemedlem.

Att teckna föreningens firma valdes Anna-Lena Hultman och Monica Hållander-Öhnell, var för sig.

Planerad verksamhet.

20-21 augusti Släktforskarlag i Skövde. Maj-Britt Johansson utsågs till representant.

4/9 Studiebesök på Hökerums slott.

6/9 Nybörjarkurs i släktforskning

11/10 Fortsättningskurs i släktforskning.

16/10 Föredrag om soldater och soldattorp Christer Ström och Lars Neuman.

DNA föredrag i höst

Forskarhjälp i Konkordiahuset på tisdagar.

Ulricehamns forskarklubb har nominerat ”Det gamla trädet med Odqvistar – en släktbok” till släktforskarförbundets utmärkelse ”Årets släktforskarpublicering” Nu är det klart att boken fått priset. Medlemmarna uppmanas att inkomma med bidrag till vår tidning. Mötet avslutas.

Anna-Lena Hultman, ordförande

Inga-Lisa Ahlstrand, sekreterare

Maria Åkesson och Elisabet Ståhl justerare

Hökerums slott – Då och nu

Söndagen den 4 september 2022 gjorde Ulricehamnsbygdens Forskarklubb ett studiebesök på Hökerums slott, vackert beläget vid sjön Mogdens strand, med sitt ursprung från tidigt 1100-tal och med en brokig, bitvis dramatisk historia, och med flera adliga ägare, såsom Brahe, Banér, Sparre. Och ätten Sture, vilken var ursprunglig ägare.

Från 1397, fram till 1462 ägdes godset av Gudhems kloster.

Näste ägare, lagmannen Svante Thure Jönsson, gick till historien som en hård man, som uppenbarligen skaffade sig verkliga fiender, och som år 1480 fick en ond, bråd död, instängd i en lada, där han brann inne. Nu kom istället godset att tillhöra släkten Brahe i flera generationer.

År 1578, blir Rikskansler Erik Larsson Sparre, genom ingifte, ägare till Hökerums gods. Han innehade flera av rikets högsta ämbeten, och stod troget på kung Johans den tredjes sida, men vände sig mot hertig Karls auktoritära politik. Han dömdes den 17 mars 1600 till döden för högförräderi mot hertig Karl.

Den 20 mars, samma år, avrättades han, 49 år gammal, genom halshuggning, vid Linköpings blodbad. Sparres nio barn blev vid detta fasansfulla tillfälle faderlösa. Efter faderns död gick godset till hans söner, och senare även sonsönerna.

Från 1899 ägdes Hökerums gods av Tönne Oxehuvud, som den 23 november år 1830 blev brutalt rånmördad i sitt hem. Förövaren hade gjort ett försök tidigare, då han för att avleda uppmärksamheten, först tänt på Säby gård, på andra sidan sjön Mogden, Det misslyckades dock. Elden tog sig inte.

Ett par kvällar senare, gjorde han ett nytt försök. Stal först en kniv på ett torp i närheten, och inväntade att det blev mörkt och tyst på slottet. Därefter smög han sig in genom husets olåsta dörr, men råkade orsaka ett buller, som väckte ägaren. I den våldsamma kampen som uppstod, fick Oxehuvud utstå en mängd knivhugg mot kroppen, innan han segnade ner i trappan till andra våning, badande i sitt blod.

En del värdesaker, hopsamlade i ett lakan, blev mördarens byte. Den skyldige greps efter ett tag, erkände inte bara mordet på Oxehuvud, utan även ett mord han begått tio år tidigare, och avrättades 1831 på avrättningsplatsen i Nitta.

Men detta var historia.

Nu stod vi istället, drygt tjugo intresserade personer som slutit upp, och blev så trevligt mottagna av nuvarande ägarna till Hökerums gård, Peter Strandmark och Katarina Andersson, som, medan vi njöt av solskenet, lät oss höra den fascinerande berättelsen om det nya slottets tillkomst.

Allt började med att familjen Strandmark, hyreshusägare i Partille, en dag i början av 1980-talet, såg en annons i Göteborgs Posten, om en gård i Hökerum, som var till salu. Det kunde väl vara värt ett besök.

Vad som mötte dem var en gård med ett svårt förfallet slottsliknande hus, och en enorm ladugård, 75 meter lång och högt i tak, en liten bit från huset. Den hade också för länge sedan sett sina bästa dagar. Det fanns även en ladugård, med 66 kor. Om det var "längtan till landet", eller intresset för utmaningar, som gjorde det, får väl vara osagt, men 1984 blev familjen, efter många turer, ägare av Hökerums gård. Detta kom även att innebära ett väldigt flängande, tur och retur till Partille, för att sköta företaget där.

Vi var fullkomliga noviser på allt vad jordbruk heter, säger Peter. Hökerumsborna skakade på huvna, och menade, att detta går väl aldrig! Jag, för min del, hade inte ens sett en ko på vykort. Det fanns en dräng på stället, men han arbetade bara på vardagar, så helgerna fick vi ta hand om. Tre år senare hade vi ingen lagårdskarll alls, utan skötte allt själva. Det blev en utmaning, säger han. Jag var 25 år, och då mina kompisar var ute och raggade på kvällarna, så mjölkade jag, med mina föräldrars hjälp. Vi kom dock att hålla på med mjölkproduktion i tretton år.

Det gamla slottet, hade börjat byggas redan på 1700-talet, som en ordinär herrgårdsbyggnad, med endast den mittersta delen, den med fem fönster. Sedan gården på 1830-talet, efter Oxehuvuds död, bytt ägare, tillkom de två tornen, och då började man kalla det slott. Och samtidigt kläddes byggnaden med tegel på framsidan.

Men 1985, fick slottet, som utgjorde en beklämmande syn, skatta åt förgängelsen. Allt revs, endast den ganska höga stenfoten, ett medelålders källarvalv, och den höga trappan till andra våning, sparades.

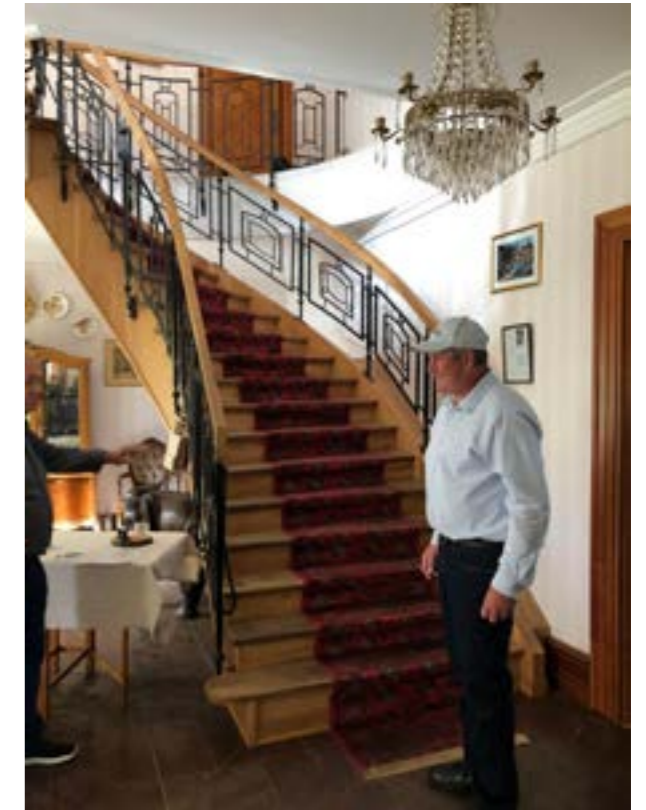
Som "Fågel Fenix", ur askan

På 1990-talet fattade så familjen Strandmark beslutet att bygga upp ett nytt slott, i samma stil som det gamla, och ett nästan ofattbart arbete startade, Peter berättar att han, tillsammans med pappa Gunnar, byggt det allra mesta. Väggarna spikades ihop, i sektioner, ute i lagården "Vi följde väl arkitektens ritningar i stort", säger han. Ett stort antal fönster skulle ju, då väggarna rests, så småningom passas in. Här måste väl tumstocken komma till flitig användning,

Teglet till väggarna, köptes begagnat, från ett rivningshus i Svenljunga. Det var verkligen inte gjort i en handvändning att få detta användbart. På med högtryckstvätten, för att få bort det värsta. Sedan vända stenarna, för att det som tidigare var insidan, skulle komma utåt istället, och putsas dem rena, För hand! Det var ju inte hundra, eller tusen stenar det gällde.

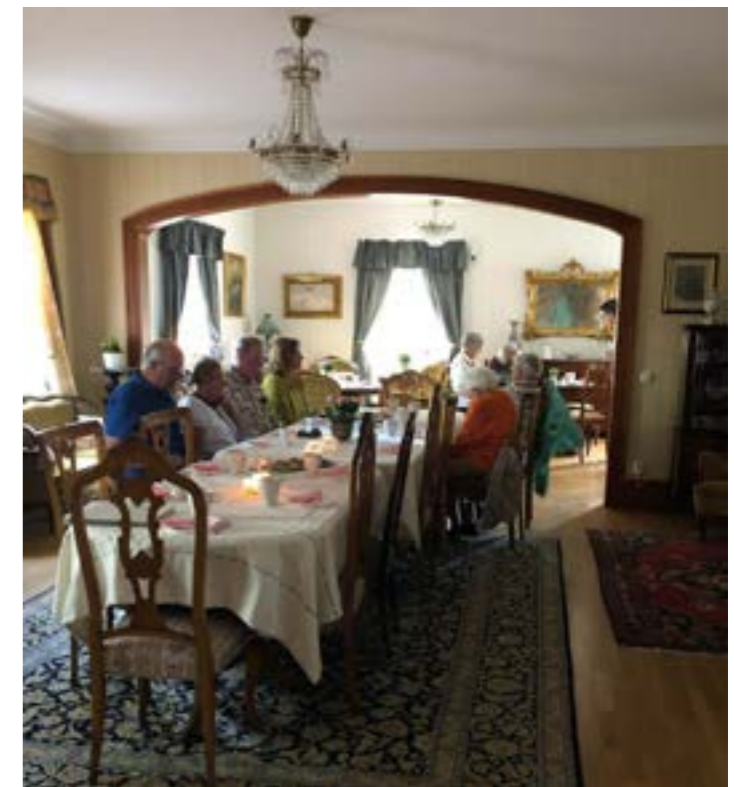
Det var väldiga mängder. Det väldiga, plåtklädda taket, byggdes i sin helhet på marken i trädgården, och lyftes på plats med två gigantiska byggkranar.

Hur spännande ska inte detta ha varit!

Trappan där Oxehuvud segnade ner 1830

En liten regnskur fick oss att dra oss inomhus. Det första man såg var den stora trappan till andra våning, som nu var på plats i sin nya miljö. Allt där inne var vackert, och tidsenligt ordnat. Stora generösa fönster, med sammetsgardiner och krukväxter. Kristall lampor och stilmöbler.

Ulricehamnsbygdens Forskarklubb serverades kaffe och slottskaka.

En del köpta på auktion men många var från familjens och släktens egna hem, berättade Peter.

Hela Sverige har ju tittat in här, i och med att Colin Nutley spelade in sin film Bröllop, Begravning och Dop. Då fylldes den stora salen av lampor, mikrofoner och yrkesfolk som behövs för en inspelning. En lång rad "kändisar" åt julbord, som fick sina konsekvenser. Och Helena Bergström ramlade i den långa trappan.... Katarina Andersson kom till Hökerum 2004, för att börja jobba på Hökerumsgården. "Jag promenerade förbi slottet ibland, och Peter undrade vem hon var. Han frågade grannarna om dom visste var hon bodde och en dag gick han dit och knackade på. Han blev bjuden på kaffe av Katarina och sen sa det klick...Sedan har det, som kungen sa, bara fortsatt att klicka.

Vi träffades den 16 juni och i december samma år, förlovade vi oss och flyttade ihop. Nu har vi två tonåriga tjejer" säger hon.

På gården satsar man nu på höns, och köttproduktion. Hundratals svarta, hornlösa nötkreatur, av rasen Aberdeen Angus, från Skottland, betar på gårdens domäner.

Ett av rummen på slottet är inrett till en liten gårdsbutik, där det saluförs egna, men även en del andra producenters produkter. Dessutom tar man, efter beställning, emot grupper, t.ex bussresor, som kan ta en kaffepaus i den trevliga miljön på slottet. Och till nästa sommar planerar man att öppna ett café.

Maj-Britt Johansson

Foto: Gun Ohlsson

Katarina och Peter berättar om sitt liv på slottet.

Ett stort Tack till er som lämnar bidrag till tidningen !

...och vi behöver verkligen fler bidrag, stort eller smått om det ska kunna bli en medlemstidning i fortsättningen....

Vi hoppas att det finns nån mer som vill bidra ?

Det finns säkert många intressanta berättelser och bilder som bara väntar på att bli publicerade.

Om ni har ett uppslag eller en idé men inte har tid att skriva så hjälper vi gärna till.

Mejla till : M032113066@outlook.com eller ring Maj-Britt på 0321-13066, 070 - 2889850

Vi har fått information om fotot i efterlysningen från vårens Medlemstidning. Det är från Redvägsborg i Timmele

Ägare var, från år 1932 Karl Johan Åberg

Karl var född 1892 i Dalum, avled 1949 i Redvägsborg, som ogift man.

Nummer två från höger på bilden: Atle Andersson i Nordlyckan.

Atle var född 1914 i Hössna, avled 1991 i Gårdaliden Ulricehamn, även han var ogift.

Uppgiftslämnare: Göran Karlsson i Bjätllunda, genom Sara Alfredsson.

Boktipset!

"Grevinnor, hjältinnor och starka kvinnor på Hofsnäs"

Den här boken handlar om kvinnorna på Hofsnäs.

Tro inte allt som står i böckerna. Om alla andra berömda slott och herresäten styrs av rundmagade barska herrar, så skiljer sig Hofsnäs helt från detta.

Här har kvinnorna gjort avtryck genom århundradena.

Nu ska ni få ta del av berättelserna om hur det var.

Gun Ohlsson

Boken finns att köpa på Hofsnäs och hos Gun Ohlsson
tel. 070- 546 04 11
epost: hulugumpebo@gmail.com

Änglagårdsbilen — äldst i världen

Lönnarp är känt för sin nobla ägarlängd. Vi har Braheätten på 1500-talet, Stenbock på 1600-talet, sedan Wästfelt, Steuch och Fägersköld för att nämna några. När 1900-talet randas kommer ett namn som många ännu minns – Fahlgren.

*Mathis Baby x 65 Torpedo, 1911 års modell.
Foto: Ola Högberg.*

År 1907 blev nämligen Herman Fahlgren med makan Anna ägare. 1973 tog dottern Kerstin över; hon avled på sommaren 1990. Hon var ogift och hade inga arvingar. Och därmed börjar vår moderna historia, där Änglagårdsbilen har sin givna plats.

Arvet efter Fahlgren

Något testamente kunde inte finnas, vilket var överraskande då Kerstin Fahlgren var väl bevandrad inom juridiken. Därmed skulle både fastighet och inventarier tillfalla Allmänna Arvsfonden.

Den ideella Intresseföreningen för Lönnarps bevarande bildades efter en kort tid. Den hade som mål att ta över gården och »bevara Lönnarp och den kulturhistoriskt intressanta helhetsmiljön». Arvsfonden avstyrkte dock denna önskan och föreningen avvecklades snart. Värdet på egendomen var nära 11 miljoner kronor när den såldes, och det var naturligtvis väl mycket för att skänka bort till en nybildad förening.

Gården såldes i stället 1993 till den nuvarande ägaren, en svensk affärsman sedan länge verksam i Tyskland. Han äger numera de båda gårdarna Vinsarp och Lönnarp.

Regissören Colin Nutley, som sedan länge varit sommarboende i Liared, förberedde i samma veva som gården övergick i Arvsfondens ägo, sin film Änglagård. När han fick möjlighet att hyra Lönnarp för sin filminspelning, valde han denna gård som centrum för sin historia. Filmen blev oerhört populär och massvis med besökare från när och fjärran letade sig fram till gården under de närmaste åren. Den första filmen hade premiär 1992.

Winsarps Kulturhistoriska Förening = Föreningen Änglagårdsbilen

År 1990 hade Göran och Solvig Wigén övertagit huvudbyggnaden och stenhuset på Vinsarp.

Efter ett par år började de fundera på möjligheten att låta en stiftelse eller förening överta ägandet av inventarier i stenhuset på Vinsarp. Vidare skulle man verka för att återskaffa inventarier som tidigare hört till stenhuset. Avsikten var att på detta sätt hindra att föremålen skulle skingras vid framtida ägarbyte.

Att bilda en stiftelse visade sig snart vara onödigt komplicerat och i stället bildades en ideell förening, Winsarps Kulturhistoriska Förening.

Under tiden som bildandet planerades fick man också ögonen på inventarier som Allmänna Arvsfonden fått efter ägaren till Lönnarp. Att det funnits en gammal bil på Lönnarp var allmänt känt bland folk med intresse för veteranbilar, men Kerstin Fahlgren hade spridit ut ett rykte om att bilen var såld. Det blev därför en första klassens nyhet när den hittades i ett hönshus på gården. ”Värd 10 miljoner” kunde man läsa i lokalpressen. Den fraktades snabbt i väg till en övervakad plats.

Föreningen tillskrev Arvsfonden och begärde s.k. arvsavståelse av bilen och några hästkärror. Hästkärrorna fick föreningen omgående medan skrivelser till regeringen krävdes innan föreningen fick bilen – en Mathis av 1911 års modell. Hästkärrorna hålls fortfarande kvar på Lönnarp av nuvarande ägaren. Och fick han bestämma skulle bilen också återbördas.

Det främsta skälet som föreningen anförde för övertagande var, att detta var bygdens äldsta bil, hade känd bakgrund och var av stort lokalt intresse. Bilen värderades då av en fackman till cirka 50 tusen kronor.

*Herman Fahlgren på sin 90-årsdag.
I framsätet intill Fahlgren sitter hans chaufför
Torsten Eriksson (något skymd).
I baksätet, Kerstin Fahlgren och Hilma Eriksson.*

År 2000 sålde paret Wigén sitt Vinsarp till ägaren av Lönnarp. Föreningens ursprungliga idé – att äga inventarierna – blev därmed inte längre möjlig att uppfylla. Dess engagemang på Vinsarp hade därmed upphört och endast förvaltningen av Änglagårdsbilen återstod. Ett namnbyte till Föreningen Änglagårdsbilen blev då också naturligt. Detta gjordes på en

*Grabbarna som gjorde t:
Göran Wigén, Jens Böhn, Arne Johansson, Kjell Rosén, Allan Jansson, Lennart Wasling, Lennart Karlsson,
Mats Karlsson, Börje Ignell (montagebild).*

föreningsstämma år 2000. Namnet Änglagårdsbilen får användas av föreningen och är godkänt av Nutleys bolag Sweetwater AB.

Renoveringen av bilen

När föreningen fick den s.k. Änglagårdsbilen var det inte bara en verklig klenod som kom i dess ägo. Det var också bygdens första bil, med en historia som är väl känd och som fortfarande intresserar en bred allmänhet. **Senare har bilen visat sig vara världens äldsta av detta märke!**

Detta är faktorer som förpliktat och som gör, att vi måste vara extra varsamma om vår gamla Mathis.

Målsättningen från början var att inte gå för långt med renoveringen och skälet är densamma som om man har en gammal sliten Rembrandt därhemma – bättra inte på den även om du kan tycka att det skulle behövas.

Originalskick värderas alltid högst. Bilen skulle därför renoveras till s.k. bruksskick.

Så blev det nu inte. Bilen plockades ju ner i sina minsta beståndsdelar. Det är då svårt att låta bli att byta en ruten trädetalj eller en rostig plåt. Lacken var också illa åtgången och inte i närheten av originalnyans; klädseln för länge sedan utbytt och halvvägs uppäten av möss. Inget var i särskilt gott skick.

Vintern 1995–96 inleddes renoveringen av chassi och motor. Olika experter runt om i landet anlätades, och även någon utomlands, för att göra arbetet. Sponsorer jagades för finansieringen.

För att få motorn att fungera fick en spricka i motorblocket svetsas igen. Det var också nödvändigt att byta alla fyra kolvarna; nya kolvar göts i England efter originalspecifikationer. Bromsarna gjordes i ordning och hjulen renoverades, lackerades och försågs med nya däck.

Många frågar om däckerna, men de är faktiskt lätta att få tag på. Veteranbilar är en stor verksamhet i världen och många dimensioner tillverkas numera. Ganska dyra dock: 2 500 kronor per styck när de var nya; numera mer än det tredubbla.

Karossen

För att arbeta med karossen träffades en grupp medlemmar i föreningen under två års tid i en lokal, som Dalumverken ställt till förfogande. Varendra del plockades isär och dess skick bedömdes för eventuell återanvändning. Ingenting har slängts bort i onödan, men vissa ruttna trädetaljer har alltså ersatts med nya, rostig plåt har bytts ut osv. För nya trädetaljer har träslaget ask använts (i originalet hade oftast bok nyttjats – nästan alltid brukade man lokala träslag förr).

Karosskorgen är uppbyggd av plåt runt en trästomme. Stommens nedre delar var nästan uppruttna. Nya bottenbalkar har tillverkats, golvet har bytts ut och vissa sidoribbor likaså. På något ställe av plåten kunde den ursprungliga vinröda nyansen upptäckas; i övrigt var hela bilen grönmålad med en lack som för länge sedan krackelerat och delvis ramlat av. Nya trästommar till sätena tillverkades och de gamla fjädrarna monterades på dem. Margareta Laustsen och Jörgen Kentemo i Dalum stoppade om sätena och försåg dem med läderklädsel.

Suffletten är nytillverkad av Gösta Åbergs Tapetserarverkstad i Ulricehamn. Mässingsknopparna vid fästet i karossen är nya. Sadelmakaren Christina Allansdotter tillverkade remmar till sufflett, pakethållare och reservhjul.

”Äldst i världen” påstods i rubriken. ”Av vad då?” är en relevant fråga.

Jo, Änglagårdsbilen är den äldsta bilen av märket Mathis som finns kvar i körbart skick. Detta bilmärke räknas som det fjärde största i Frankrike efter de ännu befintliga Peugeot, Renault och Citroën. Den första bilen av märket Mathis tillverkades 1904. Dess storhetstid var fram till 1930-talet.

Bilfabriken låg i staden Strasbourg i provinsen Alsace. Staden annekterades 1871 efter fransk-tyska krigets slut av det nygrundade tyska kejsarriket. Staden återgick emellertid till Frankrike 1919 efter Versaillesfreden. När Änglagårdsbilen tillverkades var den alltså tysk, men märket räknas i allmänhet som franskt – åtminstone av fransmännen.

De saknade lyktorna har ersatts med nyinköpta. De är dock mest »till lyst», och fungerar inte. Bilen har inget elsystem, utan lyktor fram och den enda där bak tändes en gång med acetylgas som förvarades i behållaren på vänstra fotsteget. Ursprungligen hade bilen inte belysning alls.

Det ursprungliga signalhornet är också borta. Det nuvarande är inköpt på auktion. Ny luftslang av mässing är monterad och fästena i karossen är nytillverkade.

Arbetare

Bröderna, snickarna och veteranbilsentusiasterna Mats och Lennart Karlsson från Hökerum försåg karossen med det virke som behövdes till stag och dylikt och sågade till detaljerna. Kjell Rydén plockade fram gamla lackeringsanlag och satte färg på bilen. Arne Johansson tillverkade diverse små detaljer och såg till att allt mekaniskt fungerade. Börje Ignell, Allan Jansson, Jens Böhn och Lennart Wasling hjälpte till med diverse arbeten. Och över alltihopa vakade Göran Wigén med hökblick och varsam hand som projektledare.

Cirka 2 000 timmars arbete i maklig takt har gruppen lagt ned på renoveringen. Kostnaden beräknas till omkring 150 000 kronor.

Slutresultatet av renoveringen blev en bil som i de flesta avseenden förmodligen är snyggare och av bättre kvalitet än den var som ny. Värdet i Sverige är svårt att uppskatta, men säkert finns det entusiaster i Frankrike som skulle betala storkovan för gamla ”Matilda”.

Är du intresserad av att få veta mer om
Änglagårdsbilen,
eller om säterierna Vinsarp och Lönnarp?
Då finns allt på nätet under adressen
<http://culturum.se/Mathis/>

Lennart Wasling

Konkordiahuset har öppet för Forskarhjälp och DNA-testning

Tisdagar mellan 16 - 19
(utom veckorna 36-45 då vi har kurs)
Ring gärna före, särskilt om du har något
speciellt att fråga om.

Anna-Lena tel: 070-595 00 04
eller konkordia@konkordia.se

Skaraborg – ”från viking till soldat”

Det var temat för
Släktforskar dagarna
19 - 21 augusti 2022.
Arrangörer var Skövde
Släktforskarförening
och platsen Arena Skövde

Åskan mullrade, och värmen var stundtals tryckande, då representanter från 70 av förbundets 162 medlemsföreningar, som brukligt, samlades under fredags eftermiddag till årets Riksstämman, för att fatta beslut kring förbundets styrning och verksamhet. Delegaterna fick ta del av förra årets förvaltningsberättelse, som visade på ett positivt resultat för år 2021. Den lite mer dystra prognosen för 2023, förklarades med svårigheten att beräkna storleken på intäkter från planerade produktioner och samarbeten. Eftersom Erland Ringborg, förbundets ordförande sedan åtta år, meddelat att han inte var tillgänglig för omval, blev det dags att välja en ny ordförande för Sveriges Släktforskarförbund.

Valberedningens förslag var, att förbundets nuvarande styrelseledamot, och Borås Släktforskares ordförande, Viktoria Jonasson skulle väljas till ny ordförande. Förslaget röstades igenom av en enig stämman.

Viktoria Jonasson

Eva Dalberg, från Föreningen Dis, blev invald i Sveriges Släktforskarförbunds styrelse, och vidare föreslogs Lisbet Rodin från Göteborgsregionens Släktforskares som ny ledamot.

Mässan lördag – söndag

Invigningstalare var Matts Löwing, och för musiken svarade Hemvärnets musikkår. Ett stort antal författare, företag och föreläsare, plus ett 70-tal utställare, från Sverige, Tyskland, Norge och Finland var på plats. Bland besökarna rådde snart ett sedvanligt myller. Många glada återseenden. Och nya kontakter knöts. Det rådde inga tvivel om att mässan var efterlängtd av de svenska forskarna.

Mässans tema var ju: ”Från viking till soldat”, och Centrala Soldatregistret hade naturligtvis en given plats här. Vid montern, där det stundtals var trängsel av nyfikna, sågs Claus Lippold, son till Soldatregistrets grundare, Björn Lippold, som avled sensommaren 2020.

Nu har sonen tagit upp hans mantel. Hans föreläsning ”Stakell och di andre knekta”, inför en fullsatt salong, handlade om den lille soldaten i det stora försvaret. Han berättade också om sin far som, i 37 år, var rodret i Centrala Soldatregistret, vilket i dag har en halv miljon indelta soldater i sökdatabasen på Webben.

Peter Sjölund, som hjälpte polisen att lösa dubbelmordet i Linköping, har nu satt ihop ett team bestående av honom själv plus sex stycken av Sveriges vassaste DNA-släktforskare. Minst en kvarts miljon svenskar är nu DNA-testade, vilket gör det lättare att lösa släktgåtor. Teamet hittade 93 ”okända fäder” under det senaste året, nästan alla i Sverige. Det fanns de som undrat i 80 år, vem deras pappa var, och nu fått veta detta. Nu hoppas teamet kunna hjälpa polisen att lösa kalla fall.

Karin Bojs lockade många intresserade till sin monter, där hon signerade och berättade om sin nya bok "Europas mödrar - de 43000 åren".

Erika Åberg (känd från TV) föreläste om hur väggar berättar om hus, och dess historia.

Ted Rosvall hade två föreläsningar, Ett om emigrantforskning, och ett om sin nya bok Bernadotteättlingar, vilken han också signerade i sin monter.

Hos Anna-Lena Hultman, som tillsammans med två forskarkollegor, skötte Emiwebs monter var det full rulle hela dagarna. Många ville få hjälp i sökandet efter utvandrade anförvanter.

En nyhet bland årets utställare var DNA-teamet "Genjägarna". De kommer i höst på SVT, med en egen TV-serie.

Två pristagare.

Ted Rosvall, kyrkomusiker, släktforskare, författare och föreläsare, förärades redan den 30 januari 2018, för sina förtjänstfulla insatser som genealog och kulturförmedlare Konungens medalj i guld av 8:e storleken.

Ted Rosvall med Konungens medalj.

Släktboken

"Det gamla trädet med Odqvistar, -en släktbok-" har tilldelats släktforskarförbundets eminenta pris som årets släktbok. Priset, som förutom ett ärofyllt diplom, är en check på 5000 sek. delades ut under banketten vid Släktforscardagana i Skövde. Boken nominerades av Ulricehamnsbygdens Forskarklubb, vilket pristagarna tackade för.

Till sist: Ordning och reda, och hundratals hjälpsamma volontärer, gjorde att både utställare och besökare verkade mycket nöjda med arrangemanget som helhet.

Och Skövde släktforskarförbundets ordförande, Susanne Pettersson, var glad över att mässan äntligen blev av, och att antalet besökare uppgick till 3000. "Kanske inte riktigt vad vi hoppats på" säger hon "men med tanke på att pandemin envist hänger kvar, var det ju ändå många som vågade sig in bland mässhallens montrar."

Nästa år, 25 -27 augusti 2023, står Östersunds Släktforskare som värdar för släktforscardagarna.

*Maj-Britt Johansson
Foto: Anna-Lena Hultman*

Träffade barnvakten efter 70 år

För ett år sen fick jag mail från min syssling Britta Adolfsson. Hennes föräldrar var Valter och Elsa Ragnar som var lantbrukare i Skräddaregården Tåstarp utanför Trädet. Valter var en välkänd lokalpolitiker och var socialnämndens ordförande i den nybildade Ulricehamns kommun på 1970-talet. Britta skrev att hennes familj hade varit arrendatorer på Vistaholm innan de flyttade till Trädet. För nutida ulricehamnare är väl Vistaholm känt som en friskola och en förskola, och dessförinnan var det ju ett vandrarhem. Britta undrade om jag visste något om att polacker hade inkvarterats på Vistaholm vid slutet av andra världskriget.

En av grannfamiljen Hultstrands döttrar skulle ha gift sig med en av dessa polacker. Några polacker på Vistaholm hade jag inte hört talas om, men det låter ju som om det kunde handla om flyktingar som Folke Bernadotte fick ut ur koncentrationslägren med de omtalade vita bussarna. Arkiv digital har ju numera många bra och användbara register, så genom dessa

hittade jag lite information om Arvid Hultstrand och hans familj.

Arvid och hans fru Alva hade tre döttrar berättade registret Sveriges befolkning 1940, Kiki, Nana och Bebe. Jag följde familjen i Sveriges befolkning 1950 och 1960. Och kan man tänka sig, äldsta dottern Kiki gifte sig med Zdzistaw Czylok, född i Polen.

När jag serverade dessa fakta för Britta, protesterade hon. "Du har missat den yngsta dottern", skrev hon. "Mimi var min barnvakt ibland och hon var min stora idol." Det fick bli lite mer letande, och javisst hade dom en fjärde dotter, som av någon anledning inte hittades direkt hos sina föräldrar. Det visade sig att i 1940 års folkräkning hade Mimi hamnat på sidan efter sin övriga familj, och Arkiv Digital hade missat att ta med henne i noteringen av familjen Hultstrand.

Då fick jag forska på henne också. Hon gifte sig och hamnade i Dalsland. Hemsidan Birthday där man kan

Vistaholm, foto av Eric Hulander

hitta aktuella adresser till nu levande personer, visade att hon fortfarande levde, nästan 90 år gammal då. Där fanns också telefonnummer, så jag uppmanade Britta att testa att ringa Mimi. Småningom berättade Britta att hon gjort det. Mimi kom mycket väl ihåg henne och blev jätteglad att hon hörde av sig. Och den här sommaren 2022 har de träffats efter ungefär 70 år! Det blev ett mycket lyckat möte och de hade mycket att prata om efter alla dessa år. Britta tycker det är mycket roligt att kunna få höra Mimi berätta om hennes första år.

När Britta var fem år flyttade hennes familj från Vistaholm. Familjen Ragnar hälsade på Hultstrands nån gång på femtiotalet när dessa bodde i Hjälmaröd utanför Alingsås, och det var väl då Britta och Mimi sågs senast.

Mimi har berättat om ytterligare en syster, Lolo, född 1927 och död redan som tioåring. Hon var därför inte med i 1940 års folkräkning. Mimi berättade att systemen fick lunginflammation och detta var ju före penicillinens tid.

Alla flickorna hade ju lite ovanliga förnamn, och Mimi berättar att föräldrarna valde franska namn till sina barn.

Frågan om polska flyktingar på Vistaholm har kommit betydligt närmare sin lösning tack vare Mimi. Visst fanns det sådana, och de kom från flera olika länder. Det var upp emot 60 flyktingar, och det var bara män. Mimis syster Kiki medverkade i boken "Vardagsliv under andra världskriget". Där har Kiki skrivit fyra korta inlägg. Hon berättar om att familjen födde upp

kaniner, och även om mamma var duktig på att variera anrättningen av kaninköttet blev barnen till slut oerhört trötta på att äta kanin.

Hon berättar att apoteket uppmanade folk att samla in frön från renfana till medicin. Den skulle användas till magmedicin, men det betalades bara några öre per kilo. Hon berättar också om balter och tyskar som anlände hösten 1945 och som Sovjetunionen krävde utlämnade. Kiki besökte dem och hade med sig post. Dessa personer utvisades i den välkända baltutlämningen.

Och så berättar Kiki mer om hur hennes familj tog emot flyktingar. Hösten 1944 tog familjen Hultstrand emot baltiska flyktingar i sitt hem. De stannade över vintern och firade jul med familjen. Mamma kontaktade affärsmän i Ulricehamn och ordnade på så sätt julklappar till dom.

Vidare skriver Kiki så här: " Våren 1945 upprättades ett beredskapssjukhus för att ta emot före detta fångar från tyska koncentrationslägren. Först kom norrmän, sen judiska kvinnor från Öst- och Mellaneuropa. Efter dem kom män och kvinnor bl a från Ungern, Polen, Tjeckoslovakien, Holland, Frankrike och Belgien. Min uppgift på sysslomanskontoret var bl a att sköta patientbokföringen, dela ut tobakskort och fickpengar samt vara tolk när det behövdes. De flesta gjorde sig förstådda med en del tyska ord. Det var en fantastisk tid. Alla var lyckliga att ha sluppit ifrån de fasansfulla lägren. Förhoppningen om en bättre framtid var stor. Efter en tid kom de flesta av dem till konvalescenthem. Flera togs emot i mitt föräldrahem.

Vi firade bl a midsommar med dem. Det var ett högtidsfirande som livligt uppskattades. Många patienter från andra hem kom också. Vi bredde smörgåsar för glatta livet och umgicks till sena kvällen, givetvis med dans runt midsommarstången.

Belgare, fransmän och holländare reste efter en tid till sina hemländer. Det var med vemod vi skildes åt. Vi höll sedan långvärig brevkontakt med flera av dem. Efter några år kom ett par av dem tillbaka med sina familjer för att visa var de bott. En tid efter belgarnas avresa anlände en elegant kurir i uniform och slängkappa från Belgiens ambassad i Stockholm. Han överlämnade ett foto på kung Leopold och ett tackbrev till mamma för hennes goda mottagande av belgarna.

Många konvalescenter stannade kvar i Sverige för att börja ett nytt liv. Deras länder var svårt krigshärjade. En polsk teknolog stannade kvar här. När vi möttes sa det klick och så småningom bildade vi familj.”

Mimi har berättat att det blev jobbigt för mamma Alva i köket, så flyktingarna förstod att de måste hjälpa till så gott det gick, och de turades om olika veckor att ha kökstjänst.

Mimi minns också mycket väl midsommarfirandet. Mamma Alva bad sina väninnor om hjälp för att ordna det lyckade firandet.

Maj-Britt Johansson i forskarklubben vet också en hel del om flyktingarna i Ulricehamn. Hon berättar att kvinnorna hamnade i folkskolan, som utrymdes för att vara flyktingförläggning. Eleverna fick undervisning på andra ställen. Maj-Britt har skrivit en del inte publicerat material om flyktingöden, som vi kanske kan hoppas få läsa i medlemsbladet vid senare tillfälle.

Någon som läser detta medlemsblad kanske vet mer om flyktingarna i Ulricehamn efter andra världskriget, och kanske mer om familjen Hultstrand på Vistaholm. Hör gärna av er i så fall.

Roger Jarvid 0321-15710

Källa: Vardagsliv under andra världskriget. Minnen från beredskapstiden i Sverige 1939-1945

Foto: Vistaholm i vinterskrud, kortet taget av Eric Hulander; Foto-Hul, som var god vän med familjen Hultstrand.

Roger Jarvid

Släktplatser

Gårds - och bygdeforskning Del 1 Ägare av fastigheter

”Det sitter i väggarna” är ett mycket populärt TV-program, där säsong 8 nu sänds. Det har inspirerat många att börja intressera sig för gårdshistoria – inte bara bland de etablerade släktforskarna, utan också bland många unga familjer som köpt sitt första egna hem.

I programmet ser det väldigt lätt ut när Rickard Thunér presenterar dokument efter dokument, gamla fotografier och berättelser – men så lätt är det ofta inte och en hel del arbete krävs. Det är ändå möjligt för var och en att själv skapa en bok, en gårdshistorik, så som visas i programmet.

Eftersom gårdsforskning är ett stort ämne delar jag upp min artikel i två delar:

Del 1 Ägare av fastigheter och Del 2 Boende på fastigheter. Här delar jag med mig av mina erfarenheter och ger råd och tips.

Tänk på att du kan gårdsforska på vilken fastighet du vill, inte bara den du själv äger. Kanske en gård som funnits i släkten längre tillbaka, men nu tillhör andra.

Fastigheten idag

För att komma igång behöver du fastighetsbeteckningen. Gå till www.hitta.se och skriv in fastighetens eller byns namn och navigera sedan på kartan till den rätta gården. Du får genast upp aktuell adress. Klicka sedan på Tomter och du får en detaljerad karta med tomtgränser – bäst av allt den aktuella fastighetsbeteckningen.

Nästa steg för att hitta aktuell ägare av fastigheten blir att kontakta lantmäteriets kundtjänst genom att skicka e-postförfrågan till kundcenter@lm.se med begäran om Aktuell fastighetsinformation. Du måste uppge län och kommun samt fastighetsbeteckningen. Du får svar, ofta inom ett dygn, med förvånansvärt mycket uppgifter: Nuvarande ägare, närmast föregående ägare, in-teckningar, servitut, byggår (något som ofta kan vara svårt att få fram), tidigare fastighetsbeteckningar mm.

Gårdsarkiv

Om du har kontakt med nuvarande fastighetsägaren, kan du fråga om det finns ett gårdsarkiv, d v s en kista eller byrålåda med gamla dokument. Lagfarterna och andra handlingar skall enligt gammal sedvänja följa gården och inte tas med när en ägare säljer. Där kan finnas lagfarter, köpekontrakt, undantagskontrakt, bouppteckningar, kartor mm

Fastighetsböcker 1933-ca 1980

För ovanstående år finns fastighetsböcker, ett slags register till lagfarterna. Dessa böcker förvaras alla på Härnösands landsarkiv. Man kan dock lätt beställa utdrag via www.riksarkivet.se fliken. Beställ uppgifter och kopior, Beställningsformulär, Fastigheter, Ägarhistorik. Fyll noga i formuläret och ange att du vill ha Fastighetsbokens lagfartsspalt 1933.... och Även ursprungsfastigheten.... Det kan ta lite tid att få resultatet, men det brukar komma som en bifogad fil till e-posten.

Fastighetsböckerna innehåller massor av uppgifter om fastighetsaffärer under perioden, säljare, köpare, arvskiften, avstyckningar, sammanslagningar mm samt en hänvisning till när lagfart beviljats. Med den uppgiften kan man beställa originalhandlingar från landsarkivet.

Lagfartsböcker 1875-1933

Lagfartsböckerna förvaras på landsarkiven, men de flesta finns också online hos Arkiv Digital eller Riksarkivet. För att komma vidare behöver du veta vilken domsaga gården tillhör. Det hittar du på Wikipedia som du söker på sockennamnet. Hos Riksarkivet är det gratis. Gå till www.sok.riksarkivet.se Digitala forskarsalen, Specialsök, Lagfartsböcker. Skrolla ner och försök hitta rätt domsaga.

Hos Arkiv Digital måste du ha abonnemang. Där går du till Arkivsök, Arkivtyp Inskrivningsdomare. Leta upp rätt domsaga. Om du inte hittar digital version av domsagan kan det vara så att den ännu inte finns tillgänglig online. Då får du ta en tur till landsarkivet och läsa originalet.

Lagfartsböckerna ger en exakt bild av alla köp, delningar och avstyckningar under perioden. Ibland kan det vara som att lägga pussel, eftersom dödsbodelägare ofta fick egna gårdsdelar som sedan köptes ihop av något syskon. Här finns också alla torp och soldattorp som friköptes vid sekelskiftet 1900. Dessförinnan hade torparen ingen lagfart.

Man hittar också friköp av sk lägenheter. Det var förpantningslägenheter som var ”köpta” på 49 eller 99 år. När förpantningstiden gick ut återgick stället till stamfastigheten om inte innehavaren friköpte och sökte lagfart.

Så här långt kommer du ofta utan att lämna kontorsstolen framför datorn. För att gå vidare bakåt i tiden använder du första köp noterat i Lagfartsboken. Under rubriken Fångesman... (säljare) finns datum för när fastebrev (lagfart) utfärdats. Det ger utgångspunkt för att börja söka i Domböcker.

Uppbud

För tiden före 1875 finns lagfartsprotokollen i domböckerna, ofta i underavdelningar kallade småprotokoll eller lagfarts protokoll. Digitalisering pågår så kolla vad Arkiv Digital har att erbjuda, annars är det landsarkiv som gäller. Du behöver veta vilken häradsrätt eller rådhusrätt fastigheten tillhörde.

Före 1875 skulle alla köp av fastigheter uppbudas vid tinget, d v s försäljningen skulle ropas ut vid tinget 3 gånger för att släktingar skulle kunna begära förköpsrätt. Om ingen släkting hörde av sig, meddelades lagfart efter de tre uppbudena. För Redvägs härad finns register till uppbudena 1680-1858 som undertecknad och Harald Filipsson sammanställde i slutet av 1980-talet.

De finns i Konkordiahuset och kan beställas.

Första uppbudet har mest och bäst information. Då lämnades köpekontraktet in och det finns avskrivet i uppbudansökan. Där fanns säljare, köpare, köpesumma, undantagskontrakt mm. Den viktigaste uppgiften är dock ”åtkomst”, d v s redogörelse för när och från vem säljaren fått fastigheten. På detta sätt kan du sträva dig tillbaka till 1600-talet – om du har tur.

Skatteköp

Många gårdar hade tidigare tillhört kronan, dvs staten. De kallas kronogårdar, men på 1700-talet började staten sälja gårdar till bönder, ofta dem som kanske i generationer brukat jorden. Sådana köp kallas Skatteköp. De finns inte registrerade hos härads- eller rådhusrätterna, utan ligger i Kammarkollegiets arkiv på Riksarkivet i Marieberg, Stockholm.

För Redväg finns register i Konkordiahuset, men jag var förra året på Riksarkivet och hittade – efter envetet sökande – Skatteköpsböckerna. Jag fotograferade av en stor del av dom för södra Sverige.

Kanske någon vill hjälpa mig göra register till de digitala kopiorna?

En kortkurs i gårdsforskning startar i Konkordiahuset den 6 okt. Anmälan till undertecknad.

Del 2 i serien Släktplatser kommer att ta upp Mantalslängder, Bouppteckningar, Kartor och andra källor till din fastighet. (kommer förhoppningsvis i nästa nr av medlemsbladet, i början av 2023.

Anna-Lena Hultman

Program hösten 2022

1. Nybörjarkurs i släktforskning i Konkordiahuset

Fem tillfällen med början tisdagen den **6 september** kl 17.00.

Pris:500 kr, inkl. elevabonnemang, helst egen laptop

Anmälan till Gun Olsson tel. 070 546 04 11

2. Gårdshistoria i Konkordiahuset

Tre tillfällen, med början torsdagen den **6 oktober** kl.18.00

En kurs om hur man hittar gårdens historia.

Pris 300 kr. helst egen laptop.

Anmälan till Anna-Lena Hultman 070 595 00 04.

3. Släktforskardag på Kulturhuset i Borås

Lördagen den **8 oktober** 2022, kl. 11.00 - 16.00. Föredrag och utställare.

4. Fortsättningskurs i släktforskning i Konkordiahuset

Fem tillfällen med början tisdagen den **11 oktober** kl 17.00.

Pris 500 kr, helst egen laptop

Anmälan till Gun Olsson tel. 070 546 04 11

5. Föredrag i Konkordiahuset

Söndagen den **16 oktober** kl. 15. 00.

Christer Ström och Lars Neuman håller ett föredrag om soldater och soldattorp.

6. DNA-kurs för dig som fått ditt DNA-resultat.

Tre tillfällen med början måndagen den **7 november**.

Ledare Ann-Lena Hultman. Pris 300 kr, helst egen laptop

Anmälan till Anna-Lena 070 595 00 04

7. Forskarhjälp i Konkordiahuset

Tisdagar 16.00 – 19.00, men ej veckorna 36-45 då vi har kurs.

Boka då gärna en annan dag med Anna-Lena, tel. 070 595 00 04

DNA-testning efter överenskommelse med Anna-Lena, tel. 070 595 00 04

8. Årsmöte 2023 den 2 april kl. 15.00

Föredrag av Kalle Bäck " Det svenska dasset - inte bara en skitsak"

(Preliminärt i Timmele församlingshem.)

Sveriges Dödbok

Arbetet fortsätter med åren 1815-1829 och det går bra att anmäla sig till det.

Detta arbete är planerat att bli klart till sommaren 2023.

Läs gärna mer här : <https://www.rotter.se/forbundet/nadd>

